

UVJETI PRAVNOG POSLA

Basta, Ana

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Polytechnic in Pozega / Veleučilište u Požegi**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:112:294879>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-23**

VELEUČILIŠTE U POŽEGI
STUDIA SUPERIORA POSEGANA

Repository / Repozitorij:

[Repository of Polytechnic in Pozega - Polytechnic in Pozega Graduate Thesis Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJ

VELEUČILIŠTE U POŽEGI

STUDENT: Ana Basta, JMBAG: 0253049475

UVJETI PRAVNOG POSLA

ZAVRŠNI RAD

Požega, 2021. godine.

VELEUČILIŠTE U POŽEGI
DRUŠTVENI ODJEL
PREDDIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ UPRAVNI STUDIJ

UVJETI PRAVNOG POSLA

ZAVRŠNI RAD

IZ KOLEGIJA OSNOVE GRAĐANSKOG PRAVA I

MENTOR: Jasmina Mladenović, dipl.iur.

STUDENT: Ana Basta

JMBAG: 0253049475

Požega, 2021. godine

SAŽETAK

U ovom radu obrađeni su uvjeti pravnog posla. Na početku se objašnjava što je to uvjet. Obrađene su sve vrste uvjeta od pravih uvjeta do nepravih uvjeta, te je objašnjeno djelovanje uvjeta kroz vrijeme pendencije i razdoblje koje slijedi trenutak kad se uvjet ispuni ili izjalovi. Na kraju su objašnjeni pravni poslovi s uvjetom na praktičnim primjerima, odnosno cijeli teorijski dio se povezuje sa praktičnim primjerima.

Ključne riječi: pravni posao, uvjet, vrste uvjeta, djelovanje uvjeta

SUMMARY

This paper deals with the conditions of legal affair. At the beginning it is explained what condition is. All types of conditions from real conditions to unreal conditions are elaborated, and the effect of the condition is explained over the time of pendency and the period following the moment when the condition is met or failed. At the end, legal affairs with a condition are explained on practical examples, respectively the whole theoretical part is connected with practical examples.

Keywords: legal affair, condition, types of condition, effect of the condition

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. UVJET	2
2.1. Pravni propisi koji uređuju uvjete	3
2.2. Vrste uvjeta	4
2.2.1. Pravi uvjeti.....	5
2.2.2. Nepravi uvjeti	7
3. DJELOVANJE UVJETA	12
4. PRAVNI POSLOVI S UVJETOM NA PRAKTIČNIM PRIMJERIMA.....	18
5. ZAKLJUČAK.....	21
6. LITERATURA	22
7. POPIS PRILOGA.....	23
PRILOZI.....	24

1. UVOD

Cilj ovog rada je objasniti vrste uvjeta pravnog posla unutar građanskog prava i utjecaj uvjeta na pravne odnose. Potrebno je objasniti pojam pravnog posla i njegove sastojke kako bi se razumjeli uvjeti.

Uvjet je nuzgredna odredba u pravnom poslu što znači da postoji samo ako se stranke dogovore oko njega. Poblizje je opisan u Zakonu o obveznim odnosima. Podjela uvjeta pravnog posla je vrlo razgranata i opširna, a glavna podjela je na prave i neprave uvjete. U radu će se opisati svi uvjeti s njihovim karakteristikama. Uz svaki uvjet će se navesti po jedan primjer pravnog posla iz građanskog prava. Uvjet ima bitna razdoblja, a to su vrijeme pendencije i vrijeme nakon ispunjenja ili izjalovljenja uvjeta u pravnom poslu. Oba razdoblja su bitna i u radu će biti objašnjeno njihovo značenje za pravni posao sklopljen pod uvjetom. Navest će se pravni propisi koji su uređivali i koji i danas uređuju uvjete u građanskom pravu.

Naglasak će se staviti na praktične primjere pravnih poslova s uvjetom, kojima će se obuhvatiti cijeli teorijski dio rada. Definirat će se o kojim pravnim poslovima iz građanskog prava se radi i kako ih Zakon o obveznim odnosima uređuje. Kroz četiri praktična primjera prikazat će se kako određeni uvjet utječe na određene pravne poslove i pravne odnose te na koji način različite zakonske odredbe uređuju uvjete u konkretnim pravnim poslovima. Objasnit će se vrijeme pendencije za svaki uvjet u primjerima te što će se događati nakon što se uvjet ispuni ili izjalovi.

2. UVJET

„Uvjet je nuzgredna odredba dodana pravnom poslu kojom se učinci pravnog posla čine ovisnim o nekoj budućoj i neizvjesnoj okolnosti“ (Klarić i Vedriš, 2014: 114). Uvjet kao riječ koja se koristi u svakodnevnom govoru i u pravnom izričaju imaju vrlo različita značenja. „Gospodarstvenici mnogo puta izjavljuju da su sklopili ugovor pod vrlo povoljnim uvjetima ili nepovoljnim uvjetima, da im uvjeti ne odgovaraju i sl.“ (Gorenc, 1998: 100). U pravnom izričaju, uvjet veže uz radnje, koje je potrebno izvršiti ili ne izvršiti, radi sklapanja ili raskida pravnog posla. Radi boljeg razumijevanja što je uvjet u pravnom poslu i koje su njegove karakteristike potrebno je objasniti što je to pravni posao, u kojoj grani prava se razvio i kako. „Pravni posao je očitovanje volje koje je, samo za sebe ili u vezi s drugim potrebnim pravnim činjenicama, usmjereno na postizanje dopuštenih pravnih učinaka“ (Klarić i Vedriš, 2014: 107). Pravni posao se razvija u građanskom pravu, odnosno unutar pravnih normi kojima se uređuju svi društveni odnosi unutar kojih osobe stupaju radi stvari, imovine i činidbe. Prema Klariću i Vedrišu (2014: 110-112) podjela pravnog posla je na jednostrane i dvostrane, pravne poslove među živima (*inter vivos*) i pravne poslove za slučaj smrti (*mortis causa*), naplatne i besplatne pravne poslove, komutativne i aleatorne pravne poslove, kauzalne i apstraktne pravne poslove te formalne i neformalne pravne poslove. Pravni posao ima svoje sastojke, a ti sastojci su bitni sastojci, prirodni sastojci i nuzgredni sastojci. Bitni sastojci ili *essentialia negotii* su oni sastojci koji su nužni odnosno bez kojih se ne može jer bez njih pravni posao neće nastati. Prirodni sastojci ili *naturalia negotii* su sastojci koji se podrazumijevaju jer proizlaze iz prirode pravnog posla, bez njih pravni posao može opstati, a i nastati. Za ovaj rad najvažniji su nuzgredni sastojci. Prema Klariću i Vedrišu (2014: 115) najčešći nuzgredni sastojci pravnog posla su rok, nalog i uvjet.

Nuzgrednost uvjeta znači da uvjet postoji samo ako se stranke oko njega dogovore, odnosno bez nuzgrednih odredbi, u ovom slučaju uvjeta, se može sklopiti pravni posao. Uvjet na latinskom nosi naziv *condicio*, a *condicio* na latinskom označava i buduću neizvjesnu okolnost. „U pozitivnopravnoj definiciji ispravljen je raniji koncept/navod uvjeta po kojem nastanak ili prestanak ugovora zavisi od neizvjesne činjenice (čl. 74. ZOO/91.) i dijelom je preuzeto rješenje pravne doktrine i suvremene sudske prakse odredbom po kojoj je ugovor sklopljen pod uvjetom ako nastanak ili prestanak njegovih učinaka zavisi od buduće i neizvjesne činjenice. Uvjet postaje sporazumom dogovorenom pretpostavkom nastanka određenih pravnih posljedica i njegovo se tumačenje stoga izvodi iz pravne segmatike,

odnosno režim uvjeta određen je pravnim režimom instituta u određenom pravnom sustavu“ (Petranović, 2007: 1220). Prema Gorencu (1998: 101) kad se postavlja uvjet u pravnom poslu, uvjet tada više nema značenje nebitnog sastojka, on postaje bitni sastojak pravnog posla. Iz razloga što ako bi uvjet ostao nebitni sastojak, odnosno sastojak bez kojeg se može, tada ne bi bilo bitno je li on ispunjen ili ne nego bi pravni posao i dalje imao pravnu snagu unatoč tom dogovorenom uvjetu. Unatoč veoma jasnoj definiciji što je uvjet pravnog posla mnogi i danas svrstavaju opće uvjete poslovanja u uvjete pravnog posla. „Opći uvjeti poslovanja ne čine uvjete, iako se kao *terminus technicus* rabe u poslovnom svijetu, a u Njemačkoj i drugim zemljama postoje i zakoni pod tim nazivom“ (Gorenc 1998:104).

U rimskom pravu postavljanje uvjeta u pravnom poslu dopušteno je tek pojavom ugovora pod nazivom *bonae fidei* (u prijevodu ugovorima sklopljenim u dobroj vjeri). Prema Horvatu (2002: 253) tipičan primjer uvjeta iz rimskog prava je „*si navis ex Asia venerit*“; u tom slučaju učinak pravnog posla zavisi o činjenici hoće li brod stići iz Azije. U Horvatovom primjeru ishod pravnog posla ovisi o odgovoru na to pitanje. Dolazak Broda iz Azije je buduća i neizvjesna okolnost koja predstavlja uvjet i sam ishod tog uvjeta ima veliko značenje za dogovoreni pravni posao. U slučaju ako brod dođe iz Azije nastupit će i učinci pravnog posla, no ne dođe li brod iz Azije tada se uvjet izjalovio i ne nastaju nikakvi učinci pravnog posla.

2.1. Pravni propisi koji uređuju uvjete

Pravni posao i uvjet dio su građanskog prava. U hrvatskom zakonodavstvu danas se koristi Zakon o obveznim odnosima (NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18) koji uređuje mnoge građanskopravne odnose, a stoga i pravne poslove te uvjete u pravnom poslu. Građansko pravo se razvilo iz rimskog prava i u to vrijeme se nazivalo *ius civilis*, stoga uvjet u pravnom poslu danas ima dosta sličnih karakteristika kao i u vrijeme rimskog prava. Razvitak Zakona o obveznim odnosima povežujemo s Austrijskim građanskim zakonikom (Justizgesetzsammlung, br. 1-6/1811) koji se razvio iz rimskog prava. Austrijski građanski zakonik (Justizgesetzsammlung, br. 1-6/1811) izglasan je 1811. godine u Beču i koristio se u svim zemljama Austro-Ugarske Monarhije među kojima je bila i današnja Republika Hrvatska. Prema Klariću i Vedrišu (2014: 20) za vrijeme Jugoslavije postojalo je šest pravnih područja s različitim pravnim propisima koji su uređivali građansko pravne odnose, a stoga i šest područja s različitim pravnim odredbama vezanim za uvjet pravnog posla. Na području Hrvatske i Slavonije vrijedio je stari Austrijski opći građanski zakonik (Justizgesetzsammlung, br. 1-6/1811) koji je na tom području stupio na snagu 1852. godine, S

obzirom da su Slovenija i Dalmacija nekad bile dio austrijske pokrajine u njima je važio Austrijski građanski zakonik (Justizgesetzsammlung, br. 1-6/1811) s izmjenama iz 1914., 1915. te 1916. godine. U Srbiji i Makedoniji je važio Srpski građanski zakonik, a u Bosni i Hercegovini tursko običajno pravo. Prema Klariću i Vedrišu (2014: 20) hrvatski pravnik Baltazar Bogišić je u vrijeme Jugoslavije za Crnu Goru izradio Opšti imovinski zakonik za Crnu Goru. Šesto pravno područje u vrijeme Jugoslavije su bile Vojvodina i Međimurje. „To je bilo područje u kojem nije bilo pisanog zakonskog prava. Slično kao u Engleskoj, tu je vrijedio sustav sudskih presuda“ (Klarić i Vedriš, 2014: 20).

2.2. Vrste uvjeta

Svaka strana pravnog posla može na različite načine postaviti uvjet pravnog posla. Zbog toga je bitno znati da se svaki uvjet može različito odraziti na različite pravne poslove. Prema Klariću i Vedrišu (2014: 114) glavna podjela uvjeta je na prave i neprave uvjete pravnog posla. Pravi uvjeti su uvijek buduća i neizvjesna okolnost, dok u slučajevima kada okolnost nije u isto vrijeme buduća i neizvjesna to jest kada nedostaje jedan od ta dva elementa tada se govori o nepravim uvjetima. „Ponajprije neizvjesnost može biti objektivna i subjektivna i može biti postavljena u prošlosti sadašnjosti i budućnosti. Uvjet može biti postavljen samo kao činjenica koja je objektivno neizvjesna, a ne subjektivno“ (Gorenc 1998: 101).

Klarić i Vedriš (2014: 114) su prave uvjete podijelili na sedam vrsta:

1. odgodni/ suspenzivni uvjet,
2. raskidni/ rezolutivni uvjet,
3. afirmativni uvjet,
4. negativan uvjet,
5. potestativan uvjet,
6. kazualni uvjet i
7. mješoviti/mikstni uvjet.

Nepravi uvjeti prema Klariću i Vedrišu (2014: 115) dijele se na:

1. nužni uvjet,
2. pravni uvjet,
3. nemogući uvjet,
4. nedopušteni uvjet,
5. nemoralni uvjet.

2.2.1. Pravi uvjeti

Kao što je već navedeno pravi uvjet je uvijek budući i neizvjestan. „Kod pravih uvjeta početak i prestanak učinka pravnog posla zavisi od nastupanja i nenastupanja buduće i objektivno neizvjesne okolnosti“ (Šarac i Lučić, 2011: 154). Stoga će se prvo pobliže objasniti odgodni to jest suspenzivni uvjet. Odgodni ili suspenzivni uvjet, kao što sam naziv govori, odgađa učinak pravnog posla do trenutka kad se uvjet ne ispuni ili ne izjalovi, što znači da će pravni učinak nastati kada se ispuni uvjet. U Zakonu o obveznim odnosima (NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18 članak 297. stavak 2.) je propisano da ako je ugovor sklopljen pod odgodnim uvjetom i taj se uvjet ispuni, učinci ugovora nastaju od trenutka njegovog sklapanja, osim ako iz zakona, zbog naravi posla te volje ugovornih strana ne proistječe nešto drugo. Prema Šarac i Lučiću (2001: 154) u rimskom pravu pravnici su detaljno razradili samo suspenzivne uvjete. Primjer takvog uvjeta može glasiti: osoba A je obećala osobi B da će joj prodati stvar C ako se u roku 14 dana ne pojavi drugi kupac. U ovom primjeru je nastao pravni posao, ali se učinci tog pravnog posla odgađaju dok ne nastupi određena buduća i neizvjesna okolnost.

Potom se dolazi do raskidnog to jest rezolutivnog uvjeta u pravnom poslu. Raskidni/rezolutivni uvjet je uvjet čijim ispunjenjem prestaju učinci pravnog posla. To bi značilo da pravni učinci nastaju odmah prilikom sklapanja pravnog posla, ali prestaju onog trenutka kada se taj uvjet ispuni, odnosno trajanje pravnog odnosa i trajanje učinka ovisi o ispunjenju rezolutivnih uvjeta. Takvi uvjeti nisu postojali u rimskom pravu odnosno pravni posao s rezolutivnim uvjetom smatrao se kao da nema uvjeta odnosno da je bezuvjetan. „Kod pravnih poslova iz *iuris civilis* koji su išli za osnivanjem apsolutnih prava (civilnog vlasništva, slobode, očinske vlasti), pa mada se nije radilo o *actus legitimi*, nije bilo dopušteno dodavanje rezolutivnih uvjeta ni završnih rokova, jer su se takva prava smatrala trajnima, pa su se takvi dodaci smatrali ništavim.“ (Horvat, 2002: 254). U Zakonu o obveznim odnosima (NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18 članak 298.) navodi se kako je ugovor sklopljen s raskidnim ili odgodnim uvjetom, koji se protivi Ustavu Republike Hrvatske, prisilnim propisima ili moralu društva ništetan. Primjer rezolutivnog odnosno raskidnog uvjeta može glasiti: osoba A daruje osobi B stvar C uz uvjet da, ako ju bude koristila za neku drugu namjeru osim one koju su dogovorili, tu stvar osoba B mora vratiti osobi A. U ovom primjeru pravni posao je nastao i učinci su počeli djelovati, ali u slučaju da se uvjet ispuni tada dolazi do raskida pravnog posla i učinci pravnog posla prestaju djelovati.

Afirmativan uvjet je onakav uvjet u kojem se zahtjeva da se nešto dogodi. „To znači da ona buduća i neizvjesna okolnost, u slučaju udovoljavanja uvjeta mora nastupiti. Nastupom, odnosno nastankom te nove okolnosti mijenja se dosadašnje stanje“ (Klarić i Vedriš, 2014: 116). Riječ afirmativan dolazi od latinske riječi *affirmativus*, a u doslovnom prijevodu, prema latinsko-hrvatskom rječniku (Glosbe, URL [pristup: 25.11.2020.]) to znači potvrđan ili odlučan. Afirmativni uvjet može glasiti ovako: osoba A obećaje da će osobi B isplatiti određenu svotu novaca ako se oženi. Znači da ako se osoba B doista oženi odnosno ako se ispuni ta dogovorena buduća i neizvjesna okolnost afirmativan uvjet će se smatrati ispunjenim i dosadašnje stanje će se promijeniti.

Negativan uvjet za razliku od afirmativnog je uvjet u kojem se traži tj. zahtjeva da se nešto ne dogodi. Kod negativnog uvjeta traži se da dosadašnje stanje ostane nepromijenjeno, odnosno traži se da se buduća i neizvjesna okolnost ne dogodi. „Negativni je uvjet ispunjen kada je sigurno da ne može doći do promjene koja je uvjetovana. U protivnim slučajevima uvjet je izjalovljen (*condicio defecti*).“ (Horvat, 2002: 254). Najjednostavniji primjer negativnog uvjeta u pravnom poslu glasi: osoba A obećaje da će osobi B darovati stvar C ako ne ode raditi u inozemstvo. Uvjet je tu ispunjen, kao što je već gore navedeno, onog trenutka kada se sa sigurnošću može utvrditi da se buduća i neizvjesna okolnost neće dogoditi, u ovom slučaju kada se sa sigurnošću može reći da osoba B neće otići raditi u inozemstvo. Za negativan uvjet nije bitna konstrukcija rečenice, nego pitanje treba li se neka okolnost ne dogoditi. Prema tome negativan uvjet se može i izraziti ovom rečenicom: osoba A obećaje da će osobi B darovati stvar C ako ostane u svojoj državi gdje je rođen. Prema Klariću i Vedrišu (2014: 116) i ovdje je uvjet jednak kao i u prvoj rečenici samo je konstrukcija rečenice drugačija.

Jedan od pravih uvjeta je i potestativni. „Potestativan je onaj uvjet kod kojeg je ispunjenje one okolnosti koja je postavljena kao uvjet ovisno o volji i odluci uvjetno ovlaštenog.“ (Klarić i Vedriš, 2014: 116). Pojedini autori, poput Gorenca (1998: 103), u svojim radovima potestativne uvjete nazivaju i voljni uvjet. Ispunjenje potestativnog uvjeta sastoji se u samom njegovom djelovanju, odnosno potrebno je nešto uraditi kako bi se ispunio. „U širem smislu, u romanistici, pojam potestativnih uvjeta protegnut je i na situacije u kojima bi za osobu o čijoj volji ovisi ispunjenje uvjetovane okolnosti nastala određena obveza.“ (Sukačić, 2019: 118). Prema Sukačiću (2019: 122) razlog velikog broja negativnih stavova prema potestativnim uvjetima u korist obveznika je to što sami obveznik takvog posla ne mora izričito navesti svoju volju za postizanjem učinaka pravnog posla, već on može samim neispunjenjem uvjeta kad god poželi odustati od pravnog posla. Time se gubi smisao obveze

odnosno uvjeta i razumljivo je da je potestativni uvjet u korist obveznika nevaljan, jer sam dužnik može u bilo kojem trenutku dovesti do izjalovljenja uvjeta i time dovesti u pitanje pravni posao koji je sklopljen, odnosno takvim postupkom obveznika uzima se da pravni posao nikad nije ni bio sklopljen.

Primjer potestativnog uvjeta u pravnom poslu može glasiti: osoba A će od osobe B kupiti stvar C ako ona, to jest osoba B, sutra krene na put. Odnosno, osoba B mora nešto učiniti ili poduzeti jer kao što se već navelo potestativni uvjet sastoji se u njegovom djelovanju. Može se reći da ako osoba B ne krene na put sutra neće doći do nastupanja pravnih učinaka.

Potom se dolazi do kazualnog uvjeta u pravnom poslu. Kazualni dolazi od latinske riječi *casus*, a prema latinsko-hrvatskom rječniku u prijevodu to znači slučaj (Glosbe, URL [pristup: 25.11.2020.]). Prema Klariću i Vedrišu (2014: 117) to je uvjet čije ispunjenje ovisi o volji nekog trećeg ili o nekom prirodnom događaju. Kazualni uvjet se može objasniti kroz jednostavni primjer. Osoba A i osoba B će sklopiti kupoprodajni ugovor za stvar C ako bude sunčan dan. Ovaj primjer je prikaz kazualnog uvjeta kad njegovo ispunjenje ovisi o prirodnim događajima. Niti osoba A niti osoba B ne mogu utjecati na vrijeme odnosno prirodni događaj. Primjer kazualnog uvjeta kada ispunjenje ovisi o trećoj osobi može biti da će osoba A i osoba B potpisati sporazum ako odvjetnik dođe kod njih. Ishod samog pravnog posla i pravnih učinaka ovisi o odvjetniku i hoće li on doći na određeno mjesto. Niti osoba A niti osoba B ne mogu sa sigurnošću znati da će se on pojaviti na dogovorenom mjestu.

Posljednji pravi uvjet je mikstni ili mješoviti uvjet. „Mikstni ili mješoviti uvjet jest onaj čije ispunjenje ovisi o volji uvjetno ovlaštenog i o nekom vanjskom događaju ili volji neke treće osobe.“ (Klarić i Vedriš, 2014: 117) Miksni ili mješoviti uvjet u pravnom poslu može glasiti: osoba A će preuzeti sva dugovanja osobe B ako se ona uda za osobu C. Pravni učinci nastupaju onog trena kada se osoba B uda za osobu A, ali da bi do toga došlo na to utječe volja osobe C, odnosno njen pristanak na brak. U slučaju da osoba C ne pristane na brak neće doći ni do pravnog posla između osobe A i osobe B.

2.2.2. Nepravi uvjeti

Nepravi uvjeti pravnog posla su oni u kojima okolnost nije istovremeno buduća i neizvjesna odnosno ako jedan od tih elemenata nije ispunjen. Prema Gorencu (1998: 101) primjer nepravog uvjeta može biti da jedna ili obje strane u trenutku sklapanja pravnog posla s uvjetom nisu imale saznanja da je neka činjenica već nastala. To znači da se takav uvjet odnosi na ispunjenu sadašnju ili prošlu činjenicu i uvjet time gubi svoje neophodni element. U

neprave uvjete ubrajaju se: nužni uvjet, pravni uvjet, nemogući uvjet, nedopušteni uvjet i nemoralan uvjet.

Započet će se s nužnim uvjetom. Šarac i Lučić (2001: 157) navode latinski naziv za nužni uvjet, a to je *condicio necessaria*. „Nužni uvjet jest onaj kod kojega okolnost koja se treba dogoditi doduše jest buduća, ali nije neizvjesna“ (Klarić i Vedriš, 2014: 117). Unatoč tome što je buduća, za samu okolnost je sigurno da će nastupiti što odbacuje potrebnu neizvjesnost što znači da ju se iz toga razloga ne može uvrstiti u prave uvjete. Sama priroda zakonitosti određuje da će okolnost nastupiti. Prema Horvatu (2002: 254) pravni posao s nužnim uvjetom je bezuvjetan, no vezanje posla na okolnost koja se mora dogoditi imat će redovito učinak roka (*dies*), te je početak učinka posla odgođen do nastupa tog roka. Iako je taj pravni posao stvarno bezuvjetan potrebno je razumjeti da je on valjan sve dok je sklopljen pod nužnim odgodnim uvjetom. Pravni posao koji je sklopljen pod nužnim raskidnim uvjetom je nevaljan jer strane tog pravnog posla ne žele da njihov pravni posao proizvede pravne učinke koje bi trebao proizvesti. Primjer nužnog uvjeta može glasiti: osoba A će naslijediti nekretninu osobe B ako osoba A umre. Sama okolnost je buduća, ali nije neizvjesna. Ona će se sigurno nekad u budućnosti dogoditi. Ovaj pravni posao s nužnim odgodnim uvjetom je valjan i u budućnosti će nastupiti pravni učinci iz tog pravnog posla. U slučaju da primjer glasi: osoba A će darovati svoju nekretninu osobi B, ali mu tu nekretninu osoba B mora vratiti ako sutra sunce ne zađe, tada se tu radi o nevaljanom pravnom poslu jer osoba A postavila nužni raskidni uvjet što znači da ona ne želi da dođe do pravnih učinaka tog pravnog posla.

Potom se dolazi do pravnog uvjeta koji pripada nepravim uvjetima. „Hoće li suugovaratelji staviti u svoj ugovor uvjet kao bitan sastojak njihova ugovora ovisi samo o njima, tj. neki uvjet se ne može suugovarateljima odrediti propisom, koji se u znanosti naziva pravni uvjet“ (Gorenc, 1998: 101). Naziv pravni uvjet dolazi od latinskog naziva *condicio iuris*. „Pravni uvjet također nije uvjet, nego samo jedna od pretpostavaka potrebnih po propisu za postanak nekog pravnog odnosa“ (Klarić i Vedriš, 2014: 118). Za pravni uvjet se kaže i da je on već unaprijed predviđen samom karakteristikom pravnog posla pa ga stoga strane pravnog posla ne moraju dodatno ugovarati. Primjer pravnog uvjeta prema Klariću i Vedrišu (2014: 118) glasi: osoba A će kupiti osobi B auto pod uvjetom da osoba B odgovara za štetu koju počini tim autom. Pravni uvjet u ovom pravnom poslu se ne mora dodatno dogovarati jer se podrazumijeva da, iako će osoba A kupiti auto, osoba B postaje vlasnik vozila i ona je dužna odgovarati za svu štetu koju prouzroči s tim autom. To se ne mora dodatno ugovarati jer je sasvim jasno da za štetu koja će nastati u budućnosti odgovara osoba B (vlasnik automobila), a ne osoba A koja ga je samo kupila.

Jedan od zanimljivijih uvjeta je nemogući uvjet jer takav uvjet se ne može ostvariti niti fizički, a niti pravno. Autori Šarac i Lučić (2011: 157) navode da je u vrijeme rimskih pravnika nemogući uvjet imao naziv *condicio impossibilis*. Kod takvih uvjeta važan je sam trenutak sklapanja pravnog posla zbog toga što se u tom trenutku treba odlučiti je li taj zadani uvjet moguć ili nemoguć. U slučaju kad je uvjet u trenutku sklapanja pravnog posla bio moguć, ili fizički ili pravno, ali je isti taj uvjet kasnije postao nemoguć smatrat će se da je uvjet izjalovljen. To je jako bitna karakteristika zato što, kad se nemogući uvjet nadoda pravnom poslu, može dovesti do ništetnosti tog pravnog posla, a to znači da taj pravni posao neće proizvesti pravne učinke koje bi proizveo da je valjan. Autori Klarić i Vedriš (2014: 118). govore kako se na prvom mjestu treba odrediti je li nemogući uvjet odgodni ili raskidni, a potom i napominju kako u našem pozitivnom pravu nije svejedno je li nemogući uvjet dodan pravnom poslu *inter vivos* odnosno pravnom poslu među živima ili pravnom poslu *mortis causa* to jest pravnom poslu sklopljenom za slučaj smrti. To se može objasniti time što se u Zakonu o obveznim odnosima (Službeni list SFRJ br. 29/1978) iz 1978. godine govorilo kako su pravni poslovi koji su sklopljeni među živima s dodanim nemogućim uvjetom ništetni pravni poslovi, bez obzira na to je li nemogući uvjet odgodan ili raskidan, dok kod poslova za slučaj smrti s nemogućim uvjetom smatralo se kao da taj uvjet nije dodan. U Zakonu o obveznim odnosima (NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18) članku 298. navodi se da ugovor koji je sklopljen pod nemogućim odgodnim uvjetom je ništetan, a nemoguć raskidni uvjet smatra se nepostojećim. Zakon o nasljeđivanju (NN 48/03, 163/03, 35/05, 127/13, 33/15, 14/19) u članku 47. navodi da će se uzeti da ne postoje nemogući, nedopušteni, nemoralni, nerazumljivi niti protuslovni uvjeti. Klarić i Vedriš (2014: 118) navode da je članak 47. Zakona o nasljeđivanju sasvim razumljiv jer prilikom izvršavanja oporuke, koja je pravni posao za slučaj smrti, više ne postoji ostavitelj, što znači da više ne postoji nitko tko bi tu odredbu u oporuci promijenio. Nemogući uvjet je, isto kao i kazualni uvjet, najlakše objasniti kroz jedan vrlo jednostavan primjer. Osoba A će osobi B obaviti radove u kući ako osoba B sleti na Sunce. To je primjer jednog od nemogućih uvjeta iz razloga što je fizički nemoguće sletjeti na Sunce zbog njegove velike temperature. Takav pravni posao je ujedno i ništetan zato što on sadrži ništetno odgodni uvjet. Dok se pravni posao koji glasi: „osoba A će osobi B obaviti radove u kući, a osoba B će osobi A platiti kada sleti na sunce“ smatra valjanim odnosno osoba A će obaviti svoj dio pravnog posla, a osoba B nije dužna isplatiti osobu A zato što je taj dio uvjeta nepostojeći.

Uvjet koji se protivi Ustavu Republike Hrvatske, prisilnim propisima ili moralu društva smatra se nedopuštenim uvjetom. Prema Šarac i Lučiću (2011: 157) naziv nedopušten uvjet

dolazi od latinskog *condicio illicita* i od *condicio contra legem*. Nedopušteni uvjet je jedan od najčešćih razloga ništetnosti pravnih poslova. „Zakon, dakle, nije prihvatio rješenje da je u slučaju nedopuštenosti uvjeta samo odredba o uvjetu ništetna (što bi značilo da je ugovor u ostalim dijelovima valjan), već je ugovor u cijelosti ništetan” (Momčinović, 2015: 11.). Jedan od primjera nedopuštenog uvjeta može glasiti: osoba A iznajmit će poslovni prostor osobi B ako ona za nju izvrši ubojstvo. Uvjet u ovom pravnom poslu je nedopušten što čini sami pravni posao ništetnim. Nedopušten je jer se protivi Ustavu Republike Hrvatske (Narodne novine 56/90, 135/97, 08/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14) i Kaznenom zakonu (NN 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 136/19). U samom Ustavu (NN 56/90, 135/97, 08/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14) u članku 21. stoji da svako ljudsko biće ima pravo na život. Kazneni zakon (NN 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 136/19) u članku 110. propisuje kaznu zatvora, najmanje pet godina, za ubojstvo.

Posljednji uvjet je nemoralni uvjet. Prema Šarac i Lučić (2011: 157) nemoralni uvjet dolazi od latinskog *condicio turpis*. To je uvjet koji se protivi moralu društva. “Protivnost moralu društva je faktično pitanje: od slučaja do slučaja treba ocijeniti je li neko ponašanje u poslovnom prometu moralno ili nemoralno” (Momčinović, 2015: 12). Jednako tako treba razumjeti da nešto što je prije bilo moralno ili nemoralno danas može biti obrnuto. Isto tako u određenim državama svijeta nešto se može smatrati da je moralno dok u drugima nije. Stoga se razlika između moralnog i nemoralnog određuje unutar jedne zajednice. Zakon o obveznim odnosima (NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18) ne propisuje izričito definiciju riječi moralno. “Još od doba Rima pravnici su pokušali dati odgovor na pitanje što znače *boni mores*, pa tako i u današnjoj pravnoj literaturi nalazimo pokušaje definiranja ovog pojma.” (Rodin, 2013: 1123). Zimmermann (1997: 711) je definirao pojam *boni mores* prema antičkim vjerovanjima odnosno, on to definira kao osjećaj dužnosti i prirodne naklonosti prema bogovima, roditeljima ili bližnjoj rodbini, odnosno urođeni osjećaj srama. “Sankcija propisana za ugovore protivne *boni mores* je nevaljanost, odnosno ništetnost ugovora ili njegovog dijela. Danas se u praksi nalazi malo slučajeva utvrđenja ništetnosti ugovora na temelju nemoralnosti zbog činjenice da su neki nemoralni ugovori izričito propisani kao nezakoniti u ugovornom pravu, primjerice zelenaški ugovori, kupoprodaja kojom bi odvjetnik ili koji drugi nalogoprimac kupio sporno pravo čije mu je ostvarivanje povjereno, ili ugovorio za sebe udio u podjeli iznosa dosuđenog njegovu nalogodavcu i sl” (Rodin 2013: 1111). “Prema stavu sudske prakse, protivno je moralu ako davatelj uzdržavanja zaključi ugovor o doživotnom uzdržavanju s primateljem uzdržavanja znajući da je on iznimno teškog

zdravstvenog stanja u kojem je smrt izvjesna činjenica koja će redovitim tijekom stvari nastupiti u relativno kratko vrijeme” (Momčinović 2015: 16). Nemoralan uvjet je u hrvatskom pravu ujedno i nedopušten. Stoga je pravni posao s nemoralnim uvjetom ništetan jednako kao i pravni posao s nedopuštenim uvjetom. Primjer nemoralnog uvjeta može biti sadržan u zelenaškom ugovoru: osoba A nalazi se u nepovoljnom financijskom položaju i svoj stan zalaže kod osobe B. Osoba B daje novce osobi A pod uvjetom da joj vrati posuđeni novac i vrlo visoku kamatu, pri tome svjestan financijskog položaja osobe A. Osoba B je postavila takav uvjet znajući da se osoba A nalazi u nepovoljnoj financijskoj poziciji, te da neće moći vratiti posuđen novac i kamatu. Takav uvjet i pravni posao se smatraju nemoralnima jer je osoba B iskoristila teško materijalno stanje osobe A i time stekla nekretninu. Ispunjenjem uvjeta u ovom pravnom poslu znači da osoba A i dalje ostaje vlasnik svoje nekretnine odnosno ne nastaju učinci pravnog posla. Neispunjenjem ovog nemoralnog uvjeta nekretnina iz pravnog posla prelazi u vlasništvo osobe B.

3. DJELOVANJE UVJETA

Prilikom sklapanja ugovora pod uvjetom postavljaju se dva vrlo bitna pitanja: u čemu je djelovanje te odredbe i kakvo je njeno djelovanje. Prema Klariću i Vedrišu (2014: 119) sama odredba i okolnost se nazivaju istim imenom jer naš stručni jezik i dalje na tom području nije stvorio posebne nazive prema kojima bi se razlikovala sama stranačka odredba i okolnost koja je buduća i neizvjesna.

„Djelovanje uvjeta treba pratiti kroz dva različita vremenska razdoblja: prvo razdoblje naziva se vrijeme pendencije, drugo, pak, razdoblje nastupa onog trenutka kada se uvjet ispuni ili izjalovi.“ (Klarić i Vedriš, 2014: 119).

Vrijeme pendencije je razdoblje od sklapanja pravnog posla sve dok se uvjet iz sklopljenog pravnog posla ne ispuni to jest ne izjalovi. Klarić i Vedriš (2014: 119) to razdoblje nazivaju viseće stanje, a navode da u tom razdoblju izgleda kao da uvjet visi. „U određenim prilikama kada se za valjanost pravnog posla zahtijeva dozvola ili odobrenje nekog trećeg, a ta suglasnost još nije dana, ugovor visi, ne radi se o uvjetu nego o pretpostavci, o zakonskim potrepštinama za valjanost ugovora“ (Gorenc, 1998; 101). Rimski pravници vrijeme pendencije su nazivali *condicio pendet*. U tom razdoblju ne događa se ništa određeno već je to razdoblje neizvjesnosti i očekivanja. Trenutak kada vrijeme pendencije započinje je sklapanje pravnog posla, a traje sve dok se uvjet ne ispuni ili dok se uvjet ne izjalovi. „Vrijeme pendencije izaziva različite posljedice u ovisnosti o tome radi li se o suspenzivnom ili rezolutivnom uvjetu“ (Šarac i Lučić, 2011: 155).

U trenutku kad se pravni posao sklopi s odgovdnim odnosno suspenzivnim uvjetom tada nastaje pravni posao, ali je odgođen njegov učinak, što znači da je odgođen postanak, prestanak ili promjena određenog građanskopravnog odnosa. U vremenu pendencije, koje se odnosi na pravni posao sklopljen sa suspenzivnim uvjetom, ne nastaju glavni učinci takvog pravnog posla, ali pravni poredak dopušta neke učinke u razdoblju pendencije. Zato se ne može reći da je poslije sklapanja pravnog posla s odgovdnim to jest suspenzivnim uvjetom nastao nekakav prazan prostor odnosno prema Klariću i Vedrišu (2014: 119) nekakvo ništa. Prema shvaćanju Vukovića (1960: 280) sklapanjem pravnog posla pod suspenzivnim odnosno odgovdnim uvjetom nastaje i pravni posao i subjektivno pravo, samo je ostvarenje tog prava odgođeno. Unatoč Vukovićevoj teoriji, Klarić i Vedriš (2014: 119) navode da subjektivno građansko pravo ne može nastati i postojati izvan građanskopravnog odnosa. Ta teorija

izjednačava pravni odnos i pravni posao, zbog toga se prema toj teoriji ne mogu jasno objasniti svi pravni učinci koji nastaju za vrijeme pendencije.

Prema shvaćanju Klarića i Vedriša (2014: 120) pravni odnos nije nastao iako je nastao pravni posao. Prema njihovoj teoriji pravni odnos nastaje u istom trenutku kad se ispuni uvjet pravnog posla. Odnosno zaključak njihove teorije je da prilikom sklapanja pravnog posla s odgovdnim odnosno suspenzivnim uvjetom nastaje samo pravno stanje. To pravno stanje predstavlja situaciju koju pravo uzima u obzir i ako nisu nastale sve potrebne pretpostavke da pravni odnos postane potpun. „To znači da usprkos sklopljenom pravnom poslu nije došlo ni do kakve promjene u postojećim pravnim odnosima“ (Klarić i Vedriš; 2014: 120).

Kroz jedan primjer se može vrlo lako objasniti kako su osobe koje su sklopile pravni posao mogle postupiti u određenim situacijama. Objašnjenje će se dati kroz članke iz Općeg građanskog zakonika (Justizgesetzsammlung, br. 1-6/1811), Zakona o obveznim odnosima (Službeni list SFRJ br. 29/1978) iz 1978. godine i Zakona o obveznim odnosima (NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18) koji je na snazi i danas. Primjer glasi: osoba A će dati osobi B 500 kuna, ako joj pomogne prenijeti stvari iz stana. Prema članku 1434. Općeg građanskog zakonika (Justizgesetzsammlung, br. 1-6/1811), ako osoba A da osobi B novac prije nego što mu pomogne prenijeti stvari, osoba A može tražiti povrat punog iznosa putem kondikcije. Kondikcija dolazi od latinske riječi *condictio*, a odnosi se na tužbu zbog stjecanja bez osnove. „Ta tužba je osobna tužba zbog toga što se može podnijeti samo protiv stjecatelja bez osnove ili njegovog univerzalnog sukcesora.“ (Uzelac 2015: 25). Znači da osoba A može tražiti povrat punog iznosa to jest svih 500 kuna samo protiv osobe B. Članak na temelju kojeg se može pokrenuti kondikcija je članak 1434. Općeg građanskog zakonika (Justizgesetzsammlung, br. 1-6/1811), a on glasi: „Povrat plaćene sume može se i onda iskati, ako je dug na koji mu drago način još dvojben, ili ako isplata duga zavisi još od ispunjenja kakvog priložnog uvjeta. Ali ako je namireni dug istinit i bezuvjetan; plaćena suma ne može se iskati natrag jer rok isplate još nije dospjeo.“ (Advokat Prnjavorac, URL [pristup: 15.09.2020.]) Zakon o obveznim odnosima iz 1978. godine se prema tome odnosi drugačije. Prema Zakonu o obveznim odnosima iz 1978. (Službeni list SFRJ br. 29/1978, članak 211.), ako osoba A isplati 500 kuna osobi B, znajući da nije dužan platiti, prije nego osoba B izvrši dogovoreno nema pravo zahtijevati vraćanje tog novca. Međutim, postoje iznimke, a to su da je osoba A zadržala pravo da traži vraćanje ili ako je platila osobi B da bi izbjegla prinudu. To znači da osoba A, koja se obvezala pod odgovdnim odnosno suspenzivnim uvjetom mora znati da nije ništa dužna za vrijeme pendencije. Stoga ako je u vrijeme pendencije platila dogovoreni iznos, ne može tražiti taj iznos natrag, osim u dva slučaja koja su već gore

navedena. To podrazumijeva i da osoba A zbog takve odredbe ne može tražiti povrat novca čak ni u slučajevima kada se uvjet izjalovi, baš iz razloga što mora biti svjesna da za vrijeme pendencije zbog odgodnog uvjeta nije dužan ništa platiti. Trenutno važeći Zakon o obveznim odnosima ima drugačije gledanje na to. „Tko izvrši isplatu znajući da nije dužan platiti, nema pravo zahtijevati vraćanje, osim ako je zadržao pravo na povrat, ako je platio da bi izbjegao prisilu ili ako isplata duga zavisi od ispunjenja uvjeta.“ (Zakon o obveznim odnosima, NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18). Za vrijeme pendencije nije nastao pravni odnos, ali to ne daje dopuštenje da se opterećeni ponaša kao da pravni posao uopće nije sklopljen. Uvjetno opterećeni ima obveze čak i za vrijeme pendencije. „To nisu obveze iz pravnog odnosa koji bi trebao nastati sklapanjem pravnog posla. To su obveze koje proizlaze iz postojećeg pravnog stanja“ (Klarić i Vedriš: 2014: 120). Obveza opterećenog za vrijeme pendencije je da mora napraviti sve da spriječi namjeru bilo koga da se onemogućí ispunjenje uvjeta, ali i on mora prestati raditi sve što bi moglo spriječiti ispunjenje uvjeta. Zbog toga je Zakon o obveznim odnosima uveo fikciju ispunjenja uvjeta. „Uzima se da je uvjet ispunjen ako njegovo ispunjenje protivno načelu savjesnosti i poštenja, spriječi strana na čiji je teret određen“ (Zakon o obveznim odnosima, NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, članak 297.). Prema Klariću i Vedrišu (2014: 121) „uzima se“ u članku 297. Zakona o obveznim odnosima tumači se kao fikcija. Klarić i Verdiš (2014: 31) fikciju definiraju kao pravnu činjenicu za koju se zna da se nije dogodila i da se nikad neće dogoditi, ali se uzima kao da se dogodila kako bi mogao nastati, promijeniti se ili prestati pravni odnos. Kao što Zakon o obveznim odnosima (NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18) propisuje fikciju ispunjenja uvjeta tako propisuje i fikciju izjalovljenja uvjeta, a ona je isto tako sadržana u članku 297. stavku 4. „Uzima se da... nije ispunjen ako njegovo ispunjenje, protivno načelu savjesnosti i poštenja, prouzroči strana u čiju je korist određen“ (Zakon o obveznim odnosima, NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18). Prema mnogim pravima, a tako i prema rimskom pravu uvjet se smatrao ispunjenim ako je uvjetno opterećeni spriječio ispunjenje uvjeta. Prema Horvatu (2002: 256) u rimskom pravu pravni položaj uvjetnog ovlaštenika je nasljediv odnosno suspenzivni to jest odgodni uvjet prelazi na nasljednika u slučaju da ovlaštenik umre prije ispunjenja tog uvjeta. Zakon o obveznim odnosima (NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18) to nigdje izričito ne navodi, ali takva odredba se može smatrati općim pravilom građanskog prava. U slučaju da uvjetni ovlaštenik umre, odnosno osoba A, tog trenutka na njegovog nasljednika prelazi odgodni uvjet.

No kada se govori o pravnom poslu sklopljenim sa raskidnim odnosno rezolutivnim uvjetom, vrijeme pendencije ima skroz različito djelovanje nego za vrijeme pendencije kod

pravnog posla sa odgovnim odnosno suspenzivnim uvjetom. U tom pravnom poslu uvjetno ovlašteni postaje odmah vjerovnikom ili vlasnikom (nekoj prava ili stvari) nakon sklapanja pravnog posla, a uvjetni opterećenik postaje dužnik. Dakako to sve prestaje ako se uvjet ispuni. U rimskom pravu raskidni odnosno rezolutivni uvjeti su bili prava rijetkost. „Niz pravnih poslova nije podnosio rezolutivne uvjete. Nalazimo ih uglavnom, samo uz *negotia bonae fidei*, a naročito kod kupnje.“ (Horvat, 2002: 257) *Negotia bonae fidei* su bili pravni poslovi koji su bili neformalni i obvezni, a tužba se podizala na temelju dobre vjere.

Nakon što završi vrijeme pendencije nastaje drugo razdoblje. „Uvjet je ispunjen (*condicio existit*) kad se dogodila, odnosno kad je nastala ona okolnost koja je bila predviđena u dispoziciji“ (Klarić i Vedriš, 2014: 122). Ispunjenje uvjeta označava kraj vremenskog razdoblja pendencije, ali isto tako kraj pendencije označava i trenutak kada je sigurno da se uvjet neće ispuniti. Primjer toga je odgovni uvjet, kod kojeg vrijeme pendencije prestaje trenutkom ispunjenja dogovorenog uvjeta, ali isto tako može i prestati kada se događaj koji je potreban za ispunjenje uvjeta nije dogodio i sa sigurnošću se može reći da se neće ni dogoditi. Onaj tko se obvezao odgovnim uvjetom postaje dužnik ispunjenjem uvjeta, a suprotna strana postaje vjerovnik. Potrebno je naglasiti da se ne može podići tužba na ispunjenje odgovnog uvjeta, zato što uvjet odgađa, ali ne sili. Ako se odgovni uvjet izjalovi više ne mogu nastati učinci koji su dogovoreni prilikom sklapanja pravnog posla. Klarić i Vedriš (2014: 122) objašnjavaju da tada nastaje pravno stanje kao da pravni posao nikad nije ni bio sklopljen.

Isto tako postoje i malo složeniji trenutci određivanja kada je uvjet ispunjen. To se događa kod pravnih poslova s odgovnim, negativnim i potestativnim uvjetom. „Rimsko je pravo poznavalo fikciju ispunjenja uvjeta, prema kojoj se uvjet smatrao ispunjenim, premda nije ispunjenje uvjetovane okolnosti onemogućio uvjetno opterećeni.“ (Šarac i Lučić, 2011: 156). Pravna fikcija podrazumijeva okolnosti u kojima se uzima kao da neka činjenica ne postoji, iako je njeno postojanje općepoznato, odnosno sama činjenica postoji ali kako bi se uvjet smatrao ispunjenim ona se uzima kao da ne postoji. Kod uvjeta u pravnom poslu moguće su dvije vrste fikcije. Prema Gorencu (1998: 104) prva fikcija je kada ugovorna strana koja je opterećena ugovorom, s nakanom i protivno načelu poštenja te protivno načelu savjesnosti spriječi nastupanje ugovora, pa se uzima kao da je uvjet ispunjen iako u stvarnosti nije. Druga vrsta fikcije je kada ugovorna strana u čiju korist ide ugovoreni uvjet, s nakanom i protiv načela poštenja te načela savjesnosti uzrokuje ostvarenje uvjeta, tada se gleda kao da uvjet koji je ugovoren za taj pravni posao nije ostvaren, iako je svima poznato da je. Takve fikcije neispunjenja to jest ispunjenja su stvorene zbog sprječavanja ostvarenja cilja koji je nedopušten od one ugovorne strane koja s lošom nakanom uzrokuje ili sprječava nastupanje

buduće i neizvjesne činjenice. Rimsko pravo je to posebno reguliralo. „Posebno je reguliran slučaj ako je nekome ostavljen legat pod suspenzivnim potestativnim negativnim uvjetom (npr. legat mužu pod uvjetom da se ponovo ne oženi)“ (Horvat 2002: 256). Budući da bi se takav uvjet mogao ispuniti tek nakon smrti legatara, a legatar tada više ne bi imao koristi od toga rimska sudska praksa pronašla je posebno rješenje. To rješenje odnosno sredstvo dobilo je naziv prema svom kreatoru Q. Muciju Scaevoli – *cautio Muciona*. Prema njemu legatar mora stipulacijom to jest strogim usmenim ugovorom pružiti osiguranje da će vratiti legat ako ispuni negativni dio uvjeta, a za uzvrat takve izjave dobiva legat odmah. Isto pitanje se postavlja i u današnje vrijeme kad će oporučni nasljednik to jest oporučenik doista postati vlasnik imovine koju je naslijedio. Prema Horvatu (2002: 256) u današnjem pravnom sustavu se ne koristi *cautio Muciona* nego se takav uvjet pretvara u afirmativni raskidni uvjet, što daje vrlo jednostavan odgovor na postavljeno pitanje. Nasljednik će odmah naslijediti nasljedstvo, odnosno odmah će postati njegovo vlasništvo, ali bit će u njegovom vlasništvu sve dok ne ispuni raskidni uvjet, a to je da se ne oženi. Nakon što se riješilo to pitanje dolazi se do novog pitanja, a to je ako se ispuni raskidni uvjet hoće li to biti obveznopravni ili stvarnopravni učinak. To je najlakše objasniti kroz primjer, zato što postoje dva ishoda tog pitanja. Osoba A dala je svoj vjenčani prsten osobi B uz uvjet da se ne razvede. Nakon nekog vremena osoba B se razvela što znači da je ispunila raskidni uvjet i da mora vratiti prsten osobi A, ali osoba B ga je darovala osobi C. Kao što su Klarić i Vedriš (2014: 123) naveli u sličnom primjeru različita gledišta daju različite odgovore. Ako ispunjenje uvjeta ima stvarnopravni učinak tada će osoba A tužiti osobu C reivindikacijom na povrat stvari, to jest tužbom kojom će vlasnik neposjednik (osoba A) od osobe C tražiti da mu preda stvar u posjed, dok kod obveznopravnog učinka osoba A tužit će samo osobu B, zato što sa osobom C ona nije u nikakvom odnosu. U našem pravnom sustavu ispunjenje raskidnog uvjeta ima stvarnopravni učinak. Znači da će osoba A iz gore navedenog primjera tužbom tražiti povrat stvari od osobe C, zato što je u gore navedenom primjeru vjenčani prsten kod osobe C.

Prema Horvatu (2002: 256) u slučajevima kada se suspenzivni uvjeti ispune nastaju učinci pravnog posla sami od sebe, a ako se uvjet izjalovi učinci više ne mogu nastati, odnosno podrazumijeva se kao da pravni posao nikad nije ni sklopljen. On i mnogi drugi pravници postavljaju pitanje od kojeg trenutka djeluju učinci pravnog posla ako se uvjet ispuni, to jest djeluje li retroaktivno od trena sklapanja pravnog posla ili od trenutka ispunjenja uvjeta, odnosno jesu li pravni učinci *ex tunc* ili *ex nunc*. U rimskom pravu više su bili okrenuti *ex tunc* djelovanju odnosno retroaktivnom od trenutka sklapanja pravnog posla, dok trenutno važeći Zakon o obveznim odnosima je to uredio u članku 297. stavkom 2. i 3. „Ako je

sklopljen pod odgodnim uvjetom pa se uvjetu udovolji, učinci ugovora nastaju od trenutka njegovog sklapanja, osim ako iz zakona, naravi posla ili volje strana ne proistječe što drugo. Ako je sklopljen pod raskidnim uvjetom, učinci ugovora prestaju kad se uvjetu udovolji.“ (Zakon o obveznim odnosima, NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18). Prema tom članku može se zaključiti da kod suspenzivnog uvjeta učinci djeluju *ex tunc*, kod rezolutivnog uvjeta *ex nunc*.

4. PRAVNI POSLOVI S UVJETOM NA PRAKTIČNIM PRIMJERIMA

Svaki uvjet može dovesti do različitih ishoda u pravnim poslovima. Pravni poslovi koji će poslužiti kao primjeri u ovom radu su ugovor o doživotnom uzdržavanju, ugovor o darovanju, oporuka i ugovor o kupoprodaji. Ugovor o doživotnom uzdržavanju, ugovor o darovanju i ugovor o kupoprodaji su dvostrani pravni poslovi, odnosno nastaju izjavom volje najmanje dviju stranaka, dok je oporuka jednostrana i nastaje izjavom volje jedne strane. No dvostrani pravni posao ne znači da obje strane imaju uvjet koji moraju ispuniti. U većini pravnih poslova uvjet se odnosi na jednu od strana, ali dakako postoje i iznimke kao na primjer ugovor o doživotnom uzdržavanju, koji će opširnije biti objašnjen dalje u tekstu.

U prilogu broj 1 nalazi se primjer ugovora o doživotnom uzdržavanju koji sadrži odgodni/suspenzivni, ali sadrži i afirmativni te nužni uvjet. Prethodno je potrebno definirati što je to ugovor o doživotnom uzdržavanju. „Ugovorom o doživotnom uzdržavanju obvezuje se jedna strana (davatelj uzdržavanja) da će drugu stranu ili trećega (primatelja uzdržavanja) uzdržavati do njegove smrti, a druga strana izjavljuje da mu daje svu ili dio svoje imovine, s tim da je stjecanje stvari i prava odgođeno do trenutka smrti primatelja“ (Zakon o obveznim odnosima NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, članak 527.). Odgodni uvjet nalazi se u članku 6. navedenog ugovora te glasi: „U posjed nekretnine iz članka 2. ovog ugovora, davatelj uzdržavanja dolazi nakon smrti primateljice uzdržavanja i provođenja ostavinske rasprave“.

U ovom primjeru predmet ugovora je nekretnina i sam davatelj uzdržavanja može prema članku 581. Zakona o obveznim odnosima (NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18) tražiti da se činjenica postojanja ugovora evidentira putem zabilježbe u zemljišne knjige. U članku broj 2. sadržan je ujedno i nužni uvjet, jer smrt uzdržavateljice jest okolnost koja je buduća, ali nije neizvjesna, odnosno uzdržavateljica će sigurno nekad u budućnosti umrijeti. U prilogu broj 1 nalazi se i afirmativni uvjet u članku 3. koji glasi: „Primateljica uzdržavanja zahtjeva od davatelja uzdržavanja da: 1. osigura redovnu prehranu u skladu sa liječničkom preporukom, 2. Redovito ju obilazi, 3. Pere i glača njeno rublje, 4. Brine o njezinoj drugoj imovini pažnjom dobrog gospodara, 5. U slučaju bolesti joj osigurati potrebnu njegu, lijekove i snositi eventualne bolničke troškove, 6. Odlazi u nabavku potrebnih stvari, hrane, potrepština, 7. Sahrani je nakon njezine smrti u skladu s njezinim željama i vjeri“. To su uvjeti koje davatelj uzdržavanja mora obavljati da bi nastao učinak pravnog posla poslije smrti primateljice uzdržavanja. U vremenu pendencije kod raskidnog uvjeta nastaje „viseće stanje“, ali kod afirmativnog uvjeta cijelo vrijeme pendencije se od davatelja uzdržavanja očekuje da

ispunjava sve uvjete sve dok se odgodni uvjet ne ispuni ili ne izjalovi. Odgodni uvjet će se ispuniti onog trenutka kada primatelj uzdržavanja umre i održi se ostavinska rastava. Međutim dokaže li se da davatelj uzdržavanja ne ispunjava afirmativne uvjete učinci pravnog posla prestaju trenutkom kada primateljica uzdržavanja zatraži raskid ugovora i smatra se kao da pravni posao nikad nije postojao. To je propisano u Zakonu o obveznim odnosima (NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18) članku 583. stavku 3. gdje je navedeno da obje strane mogu zahtijevati raskid ugovora ako druga strana ne ispunjava svoje obveze. Međutim postoje i slučajevi kada davatelj uzdržavanja umre prije primatelja uzdržavanja. U tom slučaju Zakon o obveznim odnosima u članku 585. propisuje: „umre li davatelj uzdržavanja prije primatelja uzdržavanja, njegova prava i obveze iz ugovora prelaze na njegovog bračnog druga i njegove potomke koji su pozvani na nasljedstvo, ako oni na to pristanu“ (Zakon o obveznim odnosima NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, članak 585.).

U prilogu broj 2 nalazi se ugovor o darovanju koji je strogo formalan ugovor i nastaje kada se darovatelj obveže predati obdareniku neku stvar ili imovinsko pravo bez protučinidbe, a obdarenik prihvati tu stvar ili imovinsko pravo. U primjeru ugovora o darovanju nalazi se nepravni uvjet koji se naziva pravnim uvjetom. Pravni uvjet je ovdje karakterističan zato što se podrazumijeva da će se obdarenik brinuti o svim troškovima nekretnine koji su nastali nakon potpisivanja darovnog ugovora. Obdarenica će sama snositi troškove u slučaju da nastane šteta na samoj nekretnini koja joj se daruje, jer ugovorom o darovanju ona postaje vlasnik nekretnine. U ovom slučaju pravni učinci nastaju odmah nakon potpisivanja samog ugovora. Vrijeme pendencije, u ovom primjeru, nastaje prije trenutka kada se uvjet ispuni ili izjalovi, a s obzirom da pravni uvjet u stvari nije uvjet nego karakteristika pravnog posla može se reći da vrijeme pendencije ne postoji.

U prilogu broj 3 nalazi se primjer oporuke u kojoj se pojavljuje rezolutivni odnosno raskidni uvjet. Oporučitelj ima pravo u svoju oporuku staviti odredbu s uvjetom, nalogom ili rokom, jedini uvjet je da su oni mogući i pravno dopušteni. Svaki uvjet koji je nedopušten, nemoguć, nemoralan ili nerazumljiv smatrat će se da nije postavljen. Uvjet glasi da će 3 nasljednika naslijediti nekretnine uz uvjet da supruga ostane živjeti u kući sve do kraja svog života. Ovaj uvjet nije ni nemoralan, ni nedopušten niti je nemoguć stoga je dopušten i postupat će se u skladu s njim. Pravni učinci ovog pravnog posla nastupaju odmah, ali traju sve dok ne nastupi raskidni uvjet. To znači da će, u slučaju da ženu pokojnika natjeraju da izađe iz kuće, u kojoj ona prema uvjetu u oporuci ima pravo stanovati do kraja života, nasljednici prema oporuci ostati bez pravnih učinaka oporuke i nasljedstvo se vraća na ponovni ostavinski postupak gdje će se imovina dijeliti zakonskim nasljednicima. Kada se

govori o oporuci s uvjetom Zakon o nasljeđivanju (NN 48/03, 163/03, 35/05, 127/13, 33/15, 14/19) u članku 48. navodi da ako je oporučitelj nekome nešto oporukom namijenio uz opterećenje nalogom, taj će se nalog smatrati raskidnim uvjetom, tako da osoba opterećena nalogom gubi ono što joj je namijenjeno ako ne ispuni nalog (Zakon o nasljeđivanju, NN 48/03, 163/03, 35/05, 127/13, 33/15, 14/19, članak 48.). Znači da u oporuci nalog prelazi u raskidni uvjet i u slučaju kada se ne ispuni nalog to jest raskidni uvjet nasljednik ostaje bez stvar koju je trebao nasljediti.

U prilogu broj 4 nalazi se klasičan primjer kupoprodajnog ugovora u kojem se nalazi odgodni uvjet. “Ugovorom o kupoprodaji prodavatelj se obvezuje predati kupcu stvar u vlasništvo, a kupac se obvezuje platiti mu cijenu“ (Zakon o obveznim odnosima, NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, članak 376.). Svakako je potrebno naglasiti da stvar u kupoprodajnom ugovoru mora biti stvar koja je u prometu, ako je stvar izvan prometa tada je kupoprodajni ugovor ništetan. Odgodni uvjet je određen u članku 6. gdje se navodi da će kupac ući u posjed nekretnine tek nakon što uplati dogovoreni iznos. Prodavatelj predaje Potvrdu o isplati cjelokupne ugovorne cijene ovjerene od strane javnog bilježnika. Tek tada nastaju pravni učinci samog pravnog posla. Ti učinci za vrijeme pendencije miruju odnosno nastaje stanje mirovanja koje može prekinuti ili kupac ili prodavatelj. Kupac može ispuniti dani uvjet, a prodavatelj mu potom predati Potvrdu o isplati i s time prekinuti vrijeme pendencije i pokrenuti pravne učinke. Prodavatelj, nakon što istekne rok u kojem je kupac trebao ispuniti uvjet ili čak ranije ako se utvrdi da kupac nedvojbeno neće ispuniti uvjet, može nekretninu ponovno staviti na tržište i smatrat će se kao da kupoprodajni ugovor nikad nije ni sklopljen. U ovom primjeru kupoprodajnog ugovora nastao je pravni posao potpisivanjem ugovora, ali nije nastao pravni odnos. Prema Klariću i Vedrišu (2014: 120) pravni odnos nastaje u istom trenutku kada se ispuni uvjet pravnog posla, odnosno oni smatraju da sklapanjem pravnog posla s odgodnim uvjetom nastaje samo pravno stanje. Bitno je naglasiti da takvo nastalo pravno stanje pravo uzima u obzir iako nisu nastale sve pravne pretpostavke da odnos bude potpun. „To znači da usprkos sklopljenom pravnom poslu nije došlo ni do kakve promjene u postojećim pravnim odnosima“ (Klarić i Vedriš 2014: 120). Nakon ispunjenja odgodnog uvjeta nastaje potpuni pravni odnos jer su u tom trenutku ispunjene sve potrebne pretpostavke.

5. ZAKLJUČAK

U ovom završnom radu analiziran je jedan od elemenata pravnog posla u građanskom pravu, a to je uvjet. Uvjet je nuzgredni element pravnog posla. Nuzgredni sastojci se uvrštavaju u pravni posao samo ako ih stranke izričito dogovore. Uvjet ili na latinskom *condicio* je odredba koja je dodana pravnom poslu, a kojom se učinci tog pravnog posla čine ovisnim o nekoj neizvjesnoj i budućoj okolnosti. Sam pravni posao bez uvjeta može postojati jer to nije jedan od bitnih sastojaka, već se dodaje pravnom poslu ako se strane dogovore oko njega. Uvjet ima glavnu podjelu na prave i neprave uvjete, a oni se dalje granaju na odgodne, raskidne, afirmativne, negativne, potestativne, kazualne, mješovite, nužne, pravne, nemoguće, nedopuštene i nemoralne. Svaka vrsta uvjeta je opširno objašnjena kroz ispunjenje, ali i kroz izjalovljenje tog uvjeta. Može se zaključiti da niti jednim propisom nije ograničeno koliko uvjeta može biti u pravnom poslu, ali su u Zakonu o obveznim odnosima (NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18) i Zakonu o nasljeđivanju (NN 48/03, 163/03, 35/05, 127/13, 33/15, 14/19) navedeni slučajevi kada je određen uvjet ništetan i kada pobija cijeli pravni posao unatoč tome što je on sklopljen. Objašnjeno je i koje su obveze ili zabrane propisane objema stranama pravnog posla za vrijeme pendencije, a jednako tako i što se događa sa samim pravnim poslom i njegovim učincima u trenutku ispunjenja ili izjalovljenja uvjeta. Kroz praktične primjere prikazani su uvjeti kroz pravne poslove iz građanskog prava kao što su: ugovor o doživotnom uzdržavanju, ugovor o darovanju, oporuka i kupoprodajni ugovor. Njima je obuhvaćeno što više uvjeta kako bi se prikazao njihov utjecaj na pravni posao, odnosno koji su ishodi pravnog posla ako se uvjet ispuni ili ako se izjalovi. Na kraju rada zaključak je da iako je uvjet kao pojam vrlo jednostavan i razumljiv, njegove vrste ga čine vrlo kompleksnim i svakako ih treba dobro razumjeti kako bi se razumjeli učinci pravnog posla, to jest kako bi svaka strana razumjela sve svoje obveze i prava.

6. LITERATURA

1. Advokat Prnjavorac. (https://advokat-prnjavorac.com/zakoni/AUSTRIJSKI_GRADANSKI_ZAKONIK.pdf) [pristup: 15.09.2020.]
2. Gorenc, V. (1998) *Zakon o obveznim odnosima s komentarom*, Zagreb: RRiF – plus
3. Horvat, M. (2002) *Rimsko pravo*, Zagreb: Pravni fakultet
4. Kazneni zakon. (NN 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 136/19)
5. Klarić, P., Vedriš, M. (2014), *Građansko pravo*, XIV. Izmjenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb: Narodne novine.
6. Momčinović, H. (2015) Nevaljanost ugovora – Ništetni i pobjjni ugovori prema Zakonu o obveznim odnosima, *Hrvatska pravna revija br. 2.*, str. 7.-32.
7. Petranović, A. (2007) Uvjetovani konsenzus i rimska uvjetna kupoprodaja, U: Bartulović, Ž., ur. *Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci*. v. 28., br. 2 Rijeka: Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci, str. 1219. – 1238.
8. Rodin, M., (2013), Protivnost moralu (contra bonos mores) kao razlog nevaljanost ugovora, U: Bartulović, Ž., ur., *Zbornik Pravavnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci*, v. 34, br. 2, Rijeka: Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci, str. 1109 - 1137
9. Sukačić, M. (2019) Nevaljanost potestativnih uvjeta u korist obvezanika i pactum displicentiae, U: Arbutina, H. et. al., ur., *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu*, Vol. 69. No 1. Zagreb: Pravni fakultet u Zagrebu, str. 117-146.
10. Šarac, M., Lučić, Z. (2011) *Rimsko privatno pravo*, Zagreb: Naklada Bošković
11. Ustav Republike Hrvatske. (Narodne novine 56/90, 135/97, 08/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14)
12. Uzelac J., (2015) Obveznopравни odnosi stjecanja bez osnove, *FIP – Financije i pravo*, Vol. 3 No 1., str. 7.-36.
13. Vuković, M. (1960) *Opći dio građanskog prava, II. Dio*, Zagreb: Školska knjiga
14. Zakon o obveznim odnosima. (Službeni list SFRJ br. 29/1978)
15. Zakon o nasljeđivanju. (NN 48/03, 163/03, 35/05, 127/13, 33/15, 14/19)
16. Zakon o obveznim odnosima. (NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18)
17. Zimmermann, R. (1997) *The Civilian Tradition and Scots Law*, Berlin: Duncker & Humbolt

7. POPIS PRILOGA

Prilog 1: Ugovor o doživotnom uzdržavanju

Prilog 2: Ugovor o darovanju

Prilog 3: Oporuka

Prilog 4: Kupoprodajni ugovor

PRILOZI

Prilog broj 1

Kristina Maglić

Matice hrvatske 34.

34000 Požega

(u daljnjem tekstu: davatelj uzdržavanja)

i

Žarko Koštrić

Vukovarska 12a

34000 Požega

(u daljnjem tekstu: primateljica uzdržavanja)

Sklopili su 15.09.2020. u Požegi

UGOVOR O DOŽIVOTNOM UZDRŽAVANJU

Članak 1.

Davatelj uzdržavanja obvezuje se uzdržavati primateljicu uzdržavanja do njezine smrti.

Članak 2.

Primateljica uzdržavanja daje davatelju uzdržavanja svoju nepokretnu imovinu koja se sastoji od: Obiteljske kuće sagrađene na adresi Matice hrvatske br. 34 u Požegi, ukupne površine 220 m² koja je sagrađena na katastarskoj čestici broj 6350/1 k.o. Požega, sa dvorištem ukupne površine 250m².

Članak 3.

Primateljica uzdržavanja zahtjeva od davatelja uzdržavanja da:

1. Osigura redovnu prehranu u skladu sa liječničkom preporukom
2. Redovito ju obilazi
3. Pere i glača njeno rublje
4. Brine o njezinoj drugoj imovini pažnjom dobrog gospodara
5. U slučaju bolesti joj osigurati potrebnu njegu, lijekove i snositi eventualne bolničke troškove
6. Odlazi u nabavku potrebnih stvari, hrane, potrepština

7. Sahrani je nakon njezine smrti u skladu s njezinim željama i vjeri

Članak 4.

Primateljica uzdržavanja jamči davatelju uzdržavanja da je nekretnina gore navedena u članku 2. ovog ugovora njezino isključivo vlasništvo.

Članak 5.

Davatelj uzdržavanja na temelju ovog ugovora ima pravo ishoditi u zemljišnim knjigama upis zabilježbe ovog ugovora na nekretnini navedenoj u članku 2. ovog ugovora. Primateljica uzdržavanja daje svoje dopuštenje za postupak davatelja uzdržavanja iz stavka 1. članka 5. ovog članka.

Članak 6.

U posjed nekretnine iz članka 2. ovog ugovora, davatelj uzdržavanja dolazi nakon smrti primateljice uzdržavanja i provođenja ostavinske rasprave.

Članak 7.

Troškove u vezi sklapanja ovog ugovora kao i troškove njegove provedbe u cijelosti snosi davatelj uzdržavanja.

Članak 8.

Ovaj ugovor se smatra sklopljenim u trenutku ovjere od strane suca nadležnog općinskog suda u Požegi.

Članak 9.

Ugovorne strane su suglasne da će eventualne sporove rješavati sporazumom. U slučaju da su ugovorne strane u nemogućnosti doći do sporazumnog rješenja ugovara se nadležnost suda u Požegi.

Članak 10.

Ugovorne strane prihvaćaju sva prava i obveze koje proizlaze iz ovog ugovora stavljanjem vlastoručnog potpisa na isti.

Članak 11.

Ovaj ugovor je napravljena u 5 istih primjeraka. Svaka ugovorna strana zadržava po 2 primjerka i 1 primjerak pripada arhivi javnog bilježništva.

(potpis davatelja uzdržavanja)

uzdržavanja)

Izvor: Autor

(potpis primateljice

Prilog broj 2
Mirko Stojić
Osječka 234
35000 Slavonski Brod
(u daljnjem tekstu: darovatelj)
i
Milica Mirković
Osječka 234
35000 Slavonski Brod
(u daljnjem tekstu: obdarenica)

Sklopili su 25.02.2015. u Slavonskom Brodu

UGOVOR O DAROVANJU

Članak 1.

Darovatelj ovim ugovorom daruje svojoj kćeri obdarenici svoju nekretninu, tj. stan u stambenoj zgradi zajedno sa odgovarajućim suvlasničkim dijelom zemljišta i zajedničkih dijelova zgrade srazmjerno odnosu korisne vrijednosti tog stana prema korisnoj vrijednosti svih stanova i ostalih prostorija cijele zgrade.

Članak 2.

Stan iz članka 1. ovog ugovora je:

Stan na 4. katu koji se sastoji od ulaza, dnevne sobe, kuhinje, hodnika, dvije kupaonice, dvije spavaće sobe, predsoblja, ukupne površine 60 m².

Navedeni stan nalazi se u Slavonskom Brodu, Naselje Andrije Hebrang ulaz 8/19, sagrađena na k.č.br. 25464/2 upisana u poduložak 6645 / zk. ul. 1 katastarske općine Slavonski Brod.

Članak 3.

Darovatelj daruje nekretninu tj. stan iz članka 2. ovog ugovora obdarenica uz uvjet da se ona brine o svim nadolazećim troškovima tog stana, kao što su: plaćanje komunalnih naknada, plaćanje pričuve, plaćanje vodne opskrbe, poreza i dr.

Članak 4.

Darovatelj jamči da je nekretnina tj. stan iz članka 2. ovog ugovora njegovo isključivo vlasništvo.

Članak 5.

Obdarenica sa zahvalnošću i u cijelosti prihvaća darovanje.

Članak 6.

Darovatelj izričito izjavljuje da pristaje da obdarenica na temelju ovoga ugovora ishodi u zemljišnim knjigama uknjižbu svog prava vlasništva na nekretnini iz članka 2. ovoga ugovora, bez ikakve daljnje privole ili odobrenja darovatelja.

Članak 7.

Ugovorne strane su suglasne da će eventualne sporove rješavati sporazumom. U slučaju da su ugovorne strane u nemogućnosti doći do sporazumnog rješenja ugovara se nadležnost suda u Slavonskom Brodu.

Članak 8.

Ugovorne strane prihvaćaju sva prava i obveze koje proizlaze iz ovog ugovora stavljanjem vlastoručnog potpisa na isti.

Članak 9.

Ovaj ugovor je napravljen u 4 istovjetna primjerka. Svaka ugovorna strana zadržava po 2 primjerka.

(potpis darovatelja)

Izvor: Autor

(potpis obdarenice)

OPORUKA

Kojom ja Josip Slišković, Petra Krešimira 23, 23000, OIB: 49032415554 rođen 14.05.1949., dana 25.02.2020. potpuno sposoban za rasuđivanje i po svojoj slobodnoj volji raspolazem svojom imovinom u slučaju smrti.

Imovina kojom raspolazem i kojom ću raspolagati u ovoj oporuci sastoji se od stana u ulici Petra Krešimira 23, Zadar, sagrađene na k.č.br. 2455/3 upisana u poduložak 543/ zk. ul. 1 Zadar i kućom sagrađene na adresi Alojzija Stepinca 23, ukupne površine 100 m² koja je sagrađena na katastarskoj čestici broj 85465, sa dvorištem ukupne površine 200m². , te automobilom marke Golf IV 1998 godište registarskih tablica ZD 456 FF.

Poslije svoje smrti gore navedene obje nekretnine ostavljam sljedećim nasljednicima svakome 1/3 dijela svome sinu Mateju Sliškoviću, Ljudevita Jonkea 4, Zadar, OIB: 65578629341, kćerki Petri Slišković, Šenoina ulica2, Zadar; OIB: 681346785134, te svojoj nećakinji Marti Kolović , ulica Matije Antuna Reljkovića 133, 21000 Split, OIB: 94325674185 uz uvjet da se kuća ne proda i da se mojoj supruzi Ivki Slišković, Petra Krešimira 23, Zadar, OIB: 52679412384 omogući život u kući koja je gore navedena do kraja njenog života. Svoje pokretnine odnosno automobil marke Golf IV, registarskih oznaka ZD 456 FF ostavljam svom unuku Marku Sliškoviću, Ljudevita Jonkea 4, Zadar, OIB: 954673125847.

Ovu oporuku napisao sam svojom rukom i vlastoručno ju potpisujem.

U Zadru, dana 25.02.2020.

(potpis oporučitelja)

Izvor: Autor

Prilog broj 4

Milica Živković, Pere Pirker 5, 35000 Slavonski Brod, OIB: 74652584624, s jedne strane kao Prodavatelj (u nastavku: Prodavatelj)

I

Krunoslav Juzbašić, Ulica Andrije Štampara 44, 35000 Slavonski Brod, OIB: 69145735814 s druge strane kao Kupac (u nastavku: Kupac)

zaključili su u Slavonskom Brodu, dana 21.06.2020. sljedeći

UGOVOR O KUPOPRODAJI NEKRETNINE

Članak 1.

Ugovorne strane suglasno utvrđuju da je Prodavatelj vlasnik nekretnine koja se nalazi na adresi Pere Pirker 5, kčbr. 1208/2, označene kao kuća i dvorište čaplja, ukupne površine 1043m². Upisane u zemljišnoknjižni uložak broj 1339 katastarske općine Brodsko Vinogorje, Općinskog suda u Slavonskom Brodu. (u daljnjem tekstu: Nekretnina)

Članak 2.

Predmet ovog Ugovora je kupoprodaja Nekretnine koja je navedena u članku 1. ovog Ugovora, a prema uvjetima određenim u daljnjim člancima ovog Ugovora.

Članak 3.

Za kupoprodaju Nekretnine iz članka 1. ovog Ugovora strane ugovaraju kupoprodaju cijenu od 450 000 kn (četiristo pedeset tisuća kuna)

Članak 4.

Ugovorne strane suglasne su da će ugovorenu kupoprodajnu cijenu iz članka 3. ovog Ugovora, Kupac platiti Prodavatelju doznakom novčanih sredstava na račun Prodavatelja. IBAN _____ u roku od 8 dana od dana sklapanja ovog Ugovora.

Članak 5.

Potpisom ovog ugovora Prodavatelj izjavljuje i jamči Kupcu da je Nekretnina iz članka 1 ovog Ugovora njegovo isključivo vlasništvo, te da na istoj nema nikakvih upisanih ili

neupisanih tereta, kao ni bilo kakvih drugih prava trećih osoba kojima bi se mogla isključiti ili ograničiti vlasnička prava Kupca, osim onih koja su upisana u zemljišno knjižni uložak, i to:

Članak 6.

U posjed kupljene Nekretnine Kupac će ući tek nakon ispunjenja uvjeta iz članka 4. ovog Ugovora odnosno plaćanja cjelokupne ugovorene kupoprodajne cijene, kako je definirano člankom 4. ovog Ugovora.

Članak 7.

Sve poreze i ostala davanja koja će sukladno prisilnim propisima Republika Hrvatska opterećivati pravni posao koji je predmet ovog Ugovora snosit će Kupac. Kupac se obvezuje snositi sve javnobilježničke troškove ovjere ovog Ugovora.

Prodavatelj se obvezuje podmiriti sve troškove koji su nastali od dana stupanja Kupca u posjed Nekretnine, a Kupac se obvezuje snositi sve troškove koji će nastati od dana stupanja Kupca u posjed Nekretnine, a Kupac se obvezuje snositi sve troškove koji će nastati od dana stupanja Kupca u posjed Nekretnine navedene u članku 1. ovog Ugovora, a s osnova korištenja Nekretnine (režije i drugi troškovi).

Članak 8.

Prodavatelj se potpisom ovog Ugovora obvezuje odmah po primitku cjelokupne ugovorene kupoprodajne cijene iz članka 4. Ovoga Ugovora izdati Kupcu Potvrdu o isplati cjelokupne ugovorene kupoprodajne cijene ovjerenu po javnom bilježniku.

Prodavatelj dozvoljava Kupcu da, na temelju ovog Ugovora i Potvrde Prodavatelja o isplati cjelokupne ugovorne cijene ovjerene kod javnog bilježnika iz prethodnog stavka ovog člana bez ikakva daljnjeg pitanja i odobrenja, ishodi u zemljišnjim knjigama i drugim javnim knjigama u kojima se upisuje vlasništvo ili posjedovno stanje na nekretninama, uknjižbu svojeg prava vlasništva odnosno prava korištenja na nekretnini iz članka 1. ovog Ugovora ili upis posjedovnog stanja na ime i vlasništvo odnosno korištenje Kupca.

Članak 9.

Prodavatelj i Kupac su pažljivo pročitali cjeloviti tekst ovog Ugovora o kupoprodaji nekretnine te složno izjavljuju da je u njegovim odredbama sadržana njihova stvarna, ozbiljna

i slobodno izražena volja, te se odriču prava pobijati ga iz bilo kojeg razloga, a posebno zbog mana volje ili prikrate preko stvarne vrijednosti, nakon čeka, u znak prihvata svih prava i obveza koje proizlaze iz ovog Ugovora isti Ugovor i vlastoručno potpisuju i s danom potpisa proglašavaju pravovaljanim.

Članak 10.

Ovaj Ugovor o kupoprodaji nekretnine je sastavljen u 4 (četiri) istovjetna primjerka, svaki sa snagom izvornika, od čeka 2 (dva) primjerka za Kupca), 1 (jedan) primjerak za javnog bilježnika i 1 (jedan primjerak za Prodavatelja.

(potpis kupca)

Izvor: Autor

(potpis prodavatelja)

IZJAVA O AUTORSTVU RADA

Ja, **Ana Basta**, pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor završnog/diplomskog rada pod naslovom **Uvjeti pravnog posla** te da u navedenom radu nisu na nedozvoljen način korišteni dijelovi tuđih radova.

U Požegi, 15. Siječnja 2021.

Ime i prezime studenta

Ana Basta